

The Project Gutenberg eBook of Kuinka anopista päästään: Komedia yhdessä näytöksessä

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kuinka anopista päästään: Komedia yhdessä näytöksessä

Author: Manuel Juan Diana

Release date: November 10, 2008 [eBook #27227]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUINKA ANOPISTA PÄÄSTÄÄN: KOMEDIA
YHDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

KUINKA ANOPISTA PÄÄSTÄÄN

Komedia yhdessä näytöksessä

Kirj.

Don Manuel Juan Diana

Suomentanut A. A.

Helsingissä 1897,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon osakeyhtiö.

JÄSENET:

Donna Leoncia.

Dolores, Leoncian tytär.

Mariana, Doloren tytär.

Federico, Marianan puoliso.

Rafael, Federicon ystävä.

Don Cleto, lääkäri.

Juan, palvelia.

Tapahtumapaikka: Toledo.

(Näyttämö: komeasti sisustettu sali Donna Leoncian huoneessa. — Ovia molemmilla puolin ja perässä.)

1 Kohtaus.

Federico. Mariana. Dolores. Donna Leoncia ja Don Cleto. (Kaikki istuvat; Federico, paperivihko kädessä; Don Cleto sanomalehteä lukien; rouvasväki ompelutyössä.)

DOLORES. Onko rätinki selvillä, Federico?

FEDERICO. Kyllä, äiti, tällä haavaa saan sen valmiiksi.

LEONCIA. Älä hätäile. Pian se rätinkit katsoo joka niitä pitkänsä katsoo.

FEDERICO. Juuri minun tapani, mummu kulta.

DOLORES. Mitä mummu sanoo, sitä tulee sinun aina noudattaa.

FEDERICO (hiljaa Marianalle). Mitäs arvelet, Mariana, menemmekö tänä iltana kävelemään?

MARIANA (Doloreelle). Mennäänkö ulos tänä iltana, äiti?

DOLORES (Leoncialle). Tokko lähdemme jaloittelemaan tänä iltana, äitiseni?

LEONCIA (Doloreelle). Ilta on kolkko.

DOLORES (Marianalle). On niin paha ilma.

MARIANA (Federicolle). Näyttää sateiselta.

FEDERICO (hiljaa). Minä en näe pilven-nuohaakaan taivaalla.

MARIANA (hiljaa). Federico...

FEDERICO (hiljaa). Kuinka voisikaan toisin olla? Kahden anopin välissä miehellä ei ole mitään omaa tahtoa, siksi kuin vihdoinkin...

MARIANA (hiljaa). Malta mielesi, Federico.

FEDERICO (hiljaa). Se on mahdotointa. (Ääneen.) Rätinki on oikea, äitini. 40 nelikkoa nisuja, 80 nelikkoa herneitä... (Pitää koko kohtauksen kuluessa kynän kädessään.)

DOLORES. Katso sitä vieläkin kerta tarkasti.

FEDERICO (hiljaa Marianalle). Tänä iltana näytetään Normaa. Tekeekö mielesi mennä teatteriin, Mariana?

MARIANA (hiljaa). Norma, sehän on ihana! (Ääneen.) Äiti, tänä iltana annetaan Norma.

DOLORES. Mitäs, äitiseni, Normasta pidät?

LEONCIA (Doloreelle). Oih, aivan ikävä opera.

DOLORES (Marianalle). Älytöin opera.

MARIANA (Federicolle). Kauhea opera!

FEDERICO (hiljaa). Bellini parka, nytpä ollaan sinun kimpussasi.

CLETO (heittäen pois sanomalehden). Ei, tuo on liian ilkeätä, tämmöistä vääryyttä tuskin on kuultu.

LEONCIA. Jumala taivaassa, mikä teitä vaivaa, Don Cleto?

CLETO. Yhteiskunta menee sijoiltansa, tämä hallitus saattaa meidät kadotuksen partaalle.

LEONCIA. Herran tähden, puhukaat.

CLETO. Toinen on päässyt terveys-neuvoston jäseneksi, yksi minun virkaveljeni, mutta koko tieteen häväistys!

LEONCIA. Rauhoittukaat, ystävä.

DOLORES. Älkää toki panko asiaa niin kovin sydämmellenne.

CLETO. Voiko siis sitä kärsiä, että taitamattomuus suosittelamisen ja juonien varjossa nousee ylimmille kunnian sijoille?

LEONCIA. Mutta miksi ette itse ole hakijaksi ruvennut?

CLETO. Minäkö hakijaksi ruveta! minä, joka olen hovielämän ja kaikki sen petokset oppinut tuntemaan, ja joka nyt turhaan maakunnassa etsin kaivattua lepoa!

FEDERICO. Mutta mikä muu, kuin sanomalehden on syynä siihen, että joka hetki taulaa taotte ja hyvä mielenne alinomaan karvaaksi saatetaan?

CLETO. Oi, sitä ei kukaan muista, että minä olen syntyisin semmoisesta perheestä, joka on ansainnut isänmaan kiitollisuuden ja josta on kolme jäsentä terveys-neuvostoon putkahtanut, nimittäin iso-isäni isä, iso-isäni ja isäni.

LEONCIA. Eläkööt he kunniakkaassa muistossa!

MARIANA |
DOLORES | (yht'aikaa). Amen!
FEDERICO |

CLETO. Minulta vaan pysyvät tämän temppelein ovet suljettuina.

LEONCIA. Mutta filosofhin, semmoisen kuin teidän...

DOLORES. Tulisi olla koroitettuna tuolle puolen maallisten asiain turhuutta.

LEONCIA. Tulisi syntyä siihen kunniaan, että hän vaikuttaa hyvää vähemmälläkin alalla. Minun esimerkiksi te olette juuri kuin uudestansa synnyttänyt, siitä asti kun tähän hnoneesen astuite. Teidän erinomainen keksintönne, teidän siirappinne, on minussa osottanut itsensä oikeaksi ihmelääkkeeksi, ja vakuuttaa minua siitä, että terveys-neuvoston ovet teillekin aukenevat.

CLETO. Armollinen rouva...

LEONCIA. Teidän taitoanne yksistään, minun tulee kiittää siitä viimeisten ikävuosieni onnesta, että nyt varsin terveenä ja raittiina saan iloita tyttäreni ynnä yhtä rakastettujen lapsenlasteni hyväilyksistä.

FEDERICO. Lapsenlapset kiittävät nöyryimmästi.

MARIANA (hiljaa). Mutta Federico.

FEDERICO (hiljaa). Täytyyhän meidän edes kiittää.

MARIANA (hiljaa). Mutta niin pilkallisella äänellä!

FEDERICO (hiljaa). Eikös hän lyö vastaan jokaista meidän pyyntöämme? Tahtoisithan sinä kovin mielelläsi opetella ratsastamaan yhdessä minun kanssani. No, esitteleppäs tätä mielihaluasi hänelle, saatpa nähdä...

MARIANA. Äiti, minä katselin eilen, kuinka maaherran lapset tästä ohitse ratsastivat; se näytti aivan muhkealta; jos sinä antaisit meillekin luvan...

DOLORES. Äitiseni, lapset tahtoisivat kernaasti opetella ratsastamaan, tuo on hulluutta, eikö niin? mutta jos sinä siihen suostut...

LEONCIA. Hevosien selkäänkö istumaan, että joku päivä jalkanne poikki taittaisitte?

FEDERICO (hiljaa). Iso-äiti on tunnus-sanan lausunut, nyt toiset sitä hänen perässään jätkyttävät.

DOLORES. Hevosilla kulku, tyttäreni, on liian vaarallista; hevoisten on usein tapa lähteä vauhkoina kiitämään.

MARIANA (itku äänin). Federico, kärryjä hevoset tavallisesti vetävät.

FEDERICO. Se on tietty hupeloinen. (Hiljaa.) Ihan niinkuin anopitkin, he vetävät myöskin aina samoja kärryjä.

DOLORES. Mutta lapset, emme ole vielä iltarukoustamme pitäneet, tulkaat rukoushuoneeseen. Suvaitsetteko, Don Cleto? (Kaikki nousevat ylös, paitsi Federico.)

CLETO. Saanko luvan, armoni? (Tarjoo kättänsä Donna Leoncialle, joka siihen nojautuu. Hiljaa). Oi

tätä hallitusta, tätä terveys-neuvostoa!

DOLORES. Federico.

MARIANA. Tuleppas, rakas mieheni.

FEDERICO. Tuossa paikassa, mutta rätinki...

LEONCIA. Etkös sanonut sitä jo valmiiksi saaneesi?

FEDERICO. Kyllä, mutta siinä on vielä vähäinen eroitus ilmaantunut.

LEONCIA. Älä anna peräti kauan odottaa itseäsi.

FEDERICO. Minä tulen niin pian kuin mahdollista.

(Jää istumaan.)

2 Kohtaus.

Federico. Mariana.

MARIANA. Mikä sinun nyt on, kun et yhdessä lähtenyt?

FEDERICO. Anna minun olla. (Nousee ylös.)

MARIANA. Sinä olet pahoilla mielin.

FEDERICO. Ei ikään, lapseni.

MARIANA. Seuratkaamme siis toisia.

FEDERICO. Me miehet tahdomme rukoilla itseksemme, me miehet emme tahdo iäti olla holhon alaisina.

MARIANA. Nyt näen minä hyvin, ettäs olet suutuksissa.

FEDERICO. Olisiko ihme? Olenko sentähden nainut, että niinkuin siimaa myöten joka ilta rukoilisin ja kello 9:ltä panisin maata?

MARIANA. Äiti tahtoo nyt kerrallaan niin.

FEDERICO. Ja iso-äiti, äiti n:o II, hänkin pitää siinä päänsä.

MARIANA. Mitäpä tuon siis tekee?

FEDERICO. Nuot toiset onnettomat, jotka naimisiin menevät, ovat rasitetut ainoasti yhdellä anopilla; minä olen kovemmin rangaistu: minulle on paha onni kaksi antanut! Hukka näille tyranneille!

MARIANA. Minun äitiänikö ja iso-äitiäni sinä tyranneiksi nimität?

FEDERICO. Niin juuri, tyranneiksi, jotka minulta vapauteni riistävät. Minä tulen, minä menen, minä syön, minä juon, minä hyppään, minä tanssin, — kaikki vaan sitä myöten kuinka anoppimuorein ennakko-luettelossa seisoo. Heiltä minä päivittäin vastaan-otan jokahetkiset tehtäväni. Tiedätkö, mitä nyt tekisin, jos *minun* mieleni mukaan kävisi? Me lähtisimme yhdessä kävelemään, menisimme maalle, ihanaan, yksinäiseen metsään, siellä laulelisimme, hyppelisimme ja olisimme iloiset. Vaimoseni kanssa minä tahtoisin viheriäisessä metsässä keikutella! Mitähän muutoin naimisesta onkaan?

MARIANA. Ja jonakuna aamuna me nousta ripsahutamme vuoteestamme ja haemme taas, kunnes löydämme tuon kuohuvan metsälähteen — muistatko vielä, ukkoseni?

FEDERICO. En minä muista.

MARIANA. Kuinka? Sinä et tunne enään sitä lähdeettä, jonka reunalla me ensikerran näimme toinen toisemme?

FEDERICO. Samalla lähteellä nä'in myöskin ensikerran iso-äidin.

MARIANA. Mutta ennen naimisiin ruvettuamme olithan sinä aina niin iloissasi, kun mummu saapuvilla oli?

FEDERICO. Minä kätkin kynteni.

MARIANA. Ja nyt olet niin pahoilla mielin.

FEDERICO. Niin ajat muuttuvat. Mutta sinun huvitustuumasi ei tullut vielä päätökseen. Me menemme siis maalle. —

MARIANA. Kävelemme metsää ristin ristin, tulemme lähteellemme ja juomme vettä siitä.

FEDERICO. Oivallista! Me olemme taivaassa, me olemme yksinämme!

MARIANA. Ja tätä hetken tehtyämme me käännymme takaisin kotia.

FEDERICO. Voi kumminkin! Me palaamme taas anoppien luo.

MARIANA. Olin mar tuon melkein unohtamaisillani — minun täytyy heti jälleen mennä heidän tykönsä.

FEDERICO. Onpa kuin riivattua. Juuri nyt, kun näin herttaisesti keskenämme juttelemme, kun näin ihania unelmia uneksimme, täytyy sinun lähteä, taikka saarna tarjona.

MARIANA. Jää hyvästi, Federico.

FEDERICO. Suutele mummua minun puolestani.

MARIANA. Mutta ensin anna minun suuta.

(Menee.)

3 Kohtaus.

Federico. Sittemmin Juan ja Rafael.

FEDERICO. Hän on ilmeinen enkeli, ja tämä lempeä olento, itse hiljamieli, hänkö ottaisi äitinsä ja iso-äitinsä kanssa riitaantuakseen?

JUAN (tulee perä-ovesta ja ilmoittaa). Don Rafael de Cardennas.

FEDERICO. Kuinka! Don Rafael?

JUAN. Tuossa on hän jo. (Vetäytyy takaisin.)

RAFAEL (oven suussa). Federico!

FEDERICO. Rafael!

RAFAEL. Kuinka minä olen sinua ikävöinyt.

FEDERICO. Kallis ystävä, sinäkö Toledossa?

RAFAEL. Minä tulin juuri nyt rautatien junalla.

FEDERICO. Kuinka pitkään aikaan me emme ole toinen toistamme nähneet! Et ole kolmeen vuoteen minulle mitään tietoa antanut.

RAFAEL. Tulen sen vuoksi nyt viimeistä kertaa sinua syleillääkseni.

FEDERICO. Viimeistä kertaa?

RAFAEL. Niin Federico, minä olen sangen onnetoin.

FEDERICO. Onnetoin? No, niin oikein, minä muistan, sinä elit yhdessä anoppisi kanssa.

RAFAEL. Anoppini on kuollut.

FEDERICO. Tuo raukka, ja sinä puhut vielä onnettomuudesta? Kuinka siis rouvasi jaksaa?

RAFAEL. Hän on myös kuollut.

FEDERICO. Vai niin, kyllä nyt ymmärrän onnettomuutesi.

RAFAEL. Jo kolme vuotta takaperin hän meni mättääsen, tämän surun on aika haihduttanut.

FEDERICO. Haihduttanut? Etkös ollut onnellinen avioliitossasi?

RAFAEL. Me rakastimme toinen toistamme, että olimme hulluksi tulla; mutta lempo osasi pariimme; anoppi asui tykönämme.

FEDERICO. Aivan oikein, lempo ja anoppi ovat yhtä.

RAFAEL. Onnemme meni hiiteen. Ystäväni, jos nait —

FEDERICO. Kuukausi aikaa minä sen jo tein.

RAFAEL. Entä onko sinullakin anoppi?

FEDERICO. Kaksi yhden verosta.

RAFAEL (peljästyneenä). Kaksi? Kuinka se on mahdollista?

FEDERICO. Ilman mitään mutkia, rouvani äiti ja iso-äiti.

RAFAEL. Onneton itseäsi, sinä olet siis niellyt kaksi arsenikki-palleroa. Tuosta on hirmuinen remahus syntyvä!

FEDERICO. Toinen anoppi heittää nuoran kaulaani, toinen sillä kurkkuaani kuristaa.

RAFAEL. Niin aina, niin aina, minä tunnen sen perinpohjin, tuon anoppitaudin. Paksun kirjan saisin minä kokoon tämän taudin laadusta ja eri asteista. Anoppimuori sadan peninkulman päässä pariskunnasta, on kolmas aste, — anoppi samassa asuinpaikassa on toinen, — mutta anoppi samassa talossa, samassa huoneessa uhrinsa kanssa, tämä on (juhlallisella äänellä), tämä on anoppi ensimmäisessä asteessa, hai-kala, joka saaliinsa säälimättä lätkäisee.

FEDERICO. Paras keino anoppein suhteen siis olisi heidän siirtämisensä ensimmäisestä asteesta toiseen.

RAFAEL. Ja toisesta kolmanteen.

FEDERICO. Eiköhän vielä neljättäkin astetta löytyne?

RAFAEL. Se alkaa sitte vasta, kuin he silmänsä kiinni painavat. Mutta tämä on kaviaaria, sammin mähnää, jota ei kaikki lapset pääse maistamaan. —

FEDERICO. Surkuttele minua, veikkonen, minä sairastan tuota tautia, vieläpä ensimmäisessä asteessa, kaksin-kertaisesti minä piinapenkkiin pannaan, teloitetaan, hirtetään!

RAFAEL. Ja sinä kärsit näitä kaikkia aivan pitkämielisesti?

FEDERICO. Mitäs voin minä semmoista, kuin iso-äitiä vastaan? Harmi tappaisi hänen, vaimoni kiroisi minua, minua nimitettäisiin murhamieheksi, anopin murhaajaksi!

RAFAEL (haistellen). Toden totta, nyt minä vasta huomaan, kuinka väkevästi täällä anopeilta tulee.

FEDERICO. Eriskummainen tulikiven haju, eikö niin?

RAFAEL. Niin, ihan kuin salama olisi iskenyt alas. —

FEDERICO. Anoppi on kuin Egyptin maan kiusaukset — vastaan-sanomisia sataa kuin heinäsiirkkoja.

RAFAEL. Anopin suussa on meri vedetön, aurinko valotoin, tanssijattarella ei ole hyväilijää, eikä vanhalla piialla pahaa kieltä. Oi, esi-isäini kautta olen minä sen vannonut, ett'en iki pitkinä päivinä asu saman katon alla anopin kanssa.

FEDERICO. Aivotko siis jälleen mennä naimisiin?

RAFAEL. Oikein osattu — nyt tunnet haavani.

FEDERICO. Todella siis?

RAFAEL. Enkö sanonut sinulle, että olin onnettomin kaikista ihmisistä?

FEDERICO. Mutta minkä vuoksi?

RAFAEL. Minä olen rakastunut.

FEDERICO. Onkohan se mikään onnettomuus?

RAFAEL. Mutta enhän minä tiedä keneen.

FEDERICO. Minä pelkään, ystävä, että sinulta on järki päästä mennyt.

RAFAEL. Minä melkein luulen itsekin niin.

FEDERICO. No kerroppas viimeinkin.

RAFAEL. Vuosi on siitä, vuosi, kuin hänen näin. Minä matkustelin Ranskan maalla. Me pidimme parikymmentä minuttia purtoa eräässä väli-pysäyspaikassa, jossa syötiin yhteispöydässä, minä istuin vastapäätä yhtä naista — ei, yhtä jumalatar! — Luuletkos, että olisin mitäkään suuhuni pannut? Silmäni rippuivat vaan kiini hänessä, ja jos toisinaan hänenkin silmänsä tapasi minun silmäni, lensi äkisti hänen kasvonsa tulipunaiseksi. Mutta yksi pahuksen Engelsmanni. —

FEDERICO. Vai oli yksi Engelsmannikin läsnä?

RAFAEL. Engelsmanni istui hänen vieressänsä. Nyt tuotiin gurkkuja esiin, ja kun kippo joutui Engelsmannin saapuville, oli siinä enään vaan yksi jällellä. Meillä on tapana: naiset ensin — mutta tuo vieras kurotti jo ahneesti kahveliansa, hävyttömästi gurkkua itselleen kaapatakseen, kun minä edistin hänen kahvelinsa, pistää sieppasin gurkun pois häneltä ja taritsin sen kauniille tuntemattomalle.

FEDERICO. Oikein, sehän oli kavalierin tavoin tehty.

RAFAEL. Kaunokainen otti sen ja hymyili. Hänen hymyilemisensä oli peräti suloista, mutta sitä kiukkuisemmin katseli minua Engelsmanni — me nousimme pöydästä ja syrjempänä alkoi tuosta kauhea nyrkkiputilka, pari santarmia juoksi väliimme; mutta meidän vielä tapellessa, lähti juna, enkä minä enää hempukastani nähnyt. Kaikissa Ranskan kaupungeissa etsin sitten hänen jälkiänsä, se oli turhaa. Vasta kaksi kuukautta myöhemmin minä kotiin päin palatessani näin hänen äkki-pikaa junassa, joka tuli vastaamme, istuvan akkunassa: "Sennora, Sennora!" huusin kuin hullu hänelle, mutta nuolen nopeudella juna kiidähti ohitse ja taas olin minä pimeydessä.

FEDERICO. Nyt ymmärrän epätoivosi. Sinä aivan äkkisytytyväällä innollasi...

RAFAEL. Minä en ajattele muuta kuin häntä, hänen kuvansa ei katoa mielestäni.

FEDERICO. Ole varoillasi, Rafael, tuommainen kiihtymys tohtii kääntyä sinulle vaaralliseksi.

RAFAEL. Hyvinkin mahdollista. Mutta nyt minun täytyy ulos, ystävä, minun täytyy taas pois. Voi hyvin. (Syleilee häntä).

FEDERICO. Ei, sillä tavoin en sinua laske. Sinun pitää asua luonani, oppia tuntemaan rouvani, minä kiiruhdan hänelle ilmoittamaan tuloasi.

RAFAEL. Mutta minä etsin ainoasti yksinäisyyttä, pakenen seuroja.

FEDERICO. Rouvani on mieltäsi ilahuttava. Parin minutin perästä tulen takaisin.

(Pois vasemmalle puolelle).

4 Kohtaus.

Rafael yksinänsä.

RAFAEL. Minä melkein kadun, että olen tullut häntä tervehtimään. Ainoasti vuoriseudun yksinäisyydessä, luonnon juhlallisessa hiljaisuudessa, kaukana ihmisten kohinasta, minä vielä voin lohdutusta löytää. (Sattuu näkemään valokuvat seinällä, ottaa yhden alas). Mitäs tämä on! Eiköhän nämät juuri ole hänen kasvonsa? Niin oikein, hän se on, hän se on! (painuu polvillensa, selkä päin Doloresta, joka nyt tulee sisälle.) Enkelin kuva, laskeu alas tänne maan päälle, sulotar, oi jospa minulle ilmestyisit!

5 Kohtaus.

Rafael. Dolores.

DOLORES (peräovesta sisälle tullen). Mies-ihminen polvillansa? (Ääneen). Hyvä herra!

RAFAEL. Ihme kumma, mitä näen minä! Hän itse! (kääntyy ja pysyy polvillaan hänen edessänsä.)

DOLORES. Mitä teette, hyvä herra?

RAFAEL. Notkistin polviani tämän kuvan edessä; notkistan polviani teidän edessäanne. (Nousee seisoalle.)

DOLORES. Mikä mielijohde! Lieneköhän tuo hullu? —

RAFAEL. Hullun kurilla teihin rakastunut, kaunis tuntemattomani.

DOLORES (vähän kaimoten). Ah!

RAFAEL. Joka vaan kerta on teidän silmiinne katsahtanut, se on iäksi lumottu.

DOLORES. Mutta hyvä herra, minulla ei ole etua...

RAFAEL. Tuntee minua? Eikö *minun* tekoni ole teidän muistinne kätkeytyt, niinkuin teidän minun? Siinä tapauksessa olen aivan onnetoin!

DOLORES. En totta puhuen tiedä.

RAFAEL. Siitä on vuosi, me tapasimme toinen toisemme tuolla Ranskan rantatiellä. —

DOLORES. Vuosi takaperin?

RAFAEL. Ettekö enää muista tuota laihaa Engelsmannia, joka gurkku kädessä —

DOLORES. Engelsmannia, joka gurkku?

RAFAEL. Ah, te ette muista enää. Minähän olen sama kavalieri, joka sen teille kurotin, minä gurkkukavalieri olen.

DOLORES. Millä reippaudella tuota mainitsette! Oletteko kentiesi ympyräpöydän ritareita, kannatteko gurkkua vaakunassanne?

RAFAEL. Ei mar sentään. Engelsmanni tavotti gurkkua kädellänsä ja minä...

DOLORES. Te annoitte sen minulle?

RAFAEL. Minä annoin sen teille ja te katsahditte minuun semmoisella silmäyksellä, jota en ikinä unhota. Sydämeni oli teidän.

DOLORES (naurahtain). Sydän ja gurkku. —

RAFAEL. Oi te pilkkaatte minua, te saatatte minun onnettomaksi?

DOLORES. Enhän minä pilkkaa, mutta kertomuksenne naurattaa minua väkisinkin.

RAFAEL. Niinpä tuskaanikin nauratte.

DOLORES. Mutta en ole vielä kysynyt, mistä syystä kunnioitatte meitä tänne tulollanne.

RAFAEL. Minä tulin tervehtimään ystävääni, Federico ja minä olemme lapsuuden-ystävät. (Äkisti, isolla äänellä huutaen.) Sennora?

DOLORES. Hyvä jumala, kuinka peljätätte minua!

RAFAEL. Päähäni pälkähtää ajatus, kamala ajatus. Te olette hänen vaimonsa!

DOLORES. Ei ei!

RAFAEL. Ettekö? Te annatte minulle henkeni jälleen.

DOLORES (hiljaa). Mikä omituinen mies!

RAFAEL. Nyt olen voittanut. Federico tuntee minun, hän rupee puhemiehekseni.

DOLORES. Ei tarvita mitään puhemiestä.

RAFAEL. Hän on teille sanova, mitä tunteita minä teidän suhteenne pidän, että hurjan tavalla rakastan teitä.

DOLORES. Mutta sallikaat, että leskivaimo...

RAFAEL. Te olette leski?

DOLORES. Vetäytyy pois semmoisen herrasmiehen seurasta, jota hänellä ei ole kunnia tuntea.

(Menee pois oikealle kädelle.)

6 Kohtaus.

Rafael. Federico (vasemmalta puolen sisään astuen).

RAFAEL. Mutta älkäätkä vaan unhottako, että minä rakastan teitä, että jumaloitsen teitä.

FEDERICO. Kuinka! Sinä jumaloitset minun anoppiani?

RAFAEL. Sinun anoppisi — vielä niin nuori?

FEDERICO. Hän on 30 vuoden vanha, minun vaimoni viidentoista.

RAFAEL. Hän se on, jota minä kaikkialla haen, minun kaunis tuntemattomani.

FEDERICO. Hyvä! Sinä olet loukkaasen joutunut!

RAFAEL. Loukkaasen, kuinka niin?

FEDERICO. Jos hänen nait.

RAFAEL. Minä en tiedä suurempaa onnea.

FEDERICO. Sinä saat anopin niskoillesi.

RAFAEL. Ai, sinun rouvasi iso-äiti, tuota en ajatellutkaan.

FEDERICO. Mielitkö sentäänkin vielä naida?

RAFAEL. Miks'ei! Anoppi kolmannessa asteessa, tuhat peninkulmaa väliä — me muutamme Filippinein saarille.

FEDERICO. Mahdotointa; iso-äiti, äiti ja tyttären tytär ovat pyhän liiton laatineet, ennen kuolla, kuin erkaantua.

RAFAEL. Kirottu liitto — onko iso-äiti vanhakin?

FEDERICO. Vasta 54 vuotta, pulska rouva.

RAFAEL. Ei siis mitään toivoakaan neljännestä asteesta.

FEDERICO. Ei vähintäkään. Hänellä on vielä päälliseksi lääkärikin varalla, eräs Don Cleto, joka rohtokeitteellensä hänen elonpäiviänsä pidentää.

RAFAEL. Paha henki kumminkin! siitä minä toki hänen omat päivänsä lyhennän.

FEDERICO. Sinä et siis naikkaan, etkä vie minulta yhtäkään anoppia?
Voi, aina minua kohtaa onnettomuus.

RAFAEL. Olenko siis minä onnellinen?

FEDERICO. Sinä et tunne oikein etuasi — olisin minä, niinkuin sinä, ministerin veljenpoika...

CLETO (ovessa hiljaa). Mitä kuulenkaan!

FEDERICO. Minä toimittaisin tällöisen säännön: siihen katsoen, että kaikki koko mailman vävymiehet ovat pyytäneet minua pelastamaan heitä anopeistansa, näistä syistä ovat tästä päivästä alkain anopit olemattomiin kukistetut.

CLETO (hiljaa). Ministerin veljenpoika! Sehän se mies on, jota minä tarvitsen.

(Astuu sisälle.)

7 Kohtaus.

FEDERICO. Don Cleto...

RAFAEL. Kuinka! Tohtori.

FEDERICO. Hän itse, hän itse! Anna anteeksi, ystävä, minä aivon katsoa, onko vaimoni lähtenyt ulos.

(Menee.)

8 Kohtaus.

Rafael. Don Cleto.

CLETO. Nöyrin palvelianne...

RAFAEL. Herra, minä tiedän teidän ilkityönne.

CLETO. Minunko ilkityöni?

RAFAEL. Niin juuri, herra — kuka käskee teitä rohtoja keittelemään ihmisten elämän pidennykseksi?

CLETO. Minä olen lääkäri, hyvä herra.

RAFAEL. Pahantekijä te olette, ei muuta kuin pahantekijä.

CLETO. Pahantekijä?

RAFAEL. Kuka käskee teidän vehkeillä luonnon la'in muuttamista?

CLETO. Minä luulin...

RAFAEL. Niin, jos tahtoisitte lyhentää elämän määrää, se olisi vähän toista.

CLETO. Te hämmästyttätte minua.

RAFAEL. Niitä on ihmisiä, jotka ilman teitä jo aikaa päiviä olisivat päässeet joko taivaasen taikka hornan tuuttiin.

CLETO. Se on minun kerskaukseni, minun ansioni.

RAFAEL. Ansio, joka tuottaa minulle sen onnen, että saan anopin kanssa tapella.

CLETO. Minä en ymmärrä teitä.

RAFAEL. Ette siis suinkaan tiedä, mitä otus anoppi on.

CLETO. Ah, ei minulla ole ollut anoppia, eikä vaimoa.

RAFAEL. Niin ette myöskään tunne onnettomuutta eikä onnea.

CLETO. Minua ahdistaa toinen onnettomuus, kentiesi vielä suurempikin, ja jos rohkenisin sen teille kertoa. — Te olette Federicon ystävä, tämä kehoittaa minua.

RAFAEL. Puhukaa.

CLETO. Minä olen tuota kuuluisaa Sangredon sukua, hyvä herra.

RAFAEL. Minua ilahuttaa päästä teidän korkeaan tuttavuuteenne.

CLETO. Kolme minun suvustani ovat koonneet itselleen ansioita isänmaan suhteen.

RAFAEL. Kansan edustajina, oikeuden puollustajina?

CLETO. Suokaat anteeksi, lääkäreinä.

RAFAEL. Ja anoppein hengenpelastajina?

CLETO. Kaikki kolme olivat terveys-neuvoston jäseniä.

RAFAEL. Korkea kunnia, minua haluttaisi vaan tietää, mitä minä —

CLETO. Minulla on samat taidot, samat ansiot, hyvä herra, mutta minulta puuttuu siivenkannattajia.

RAFAEL. Ahaa, vai niin, te tahtoisitte suosiolausetta.

CLETO. Ministerin veljenpojalle on tuo helppo asia...

RAFAEL. Teidänkin tietoihinne on tämä jo tullut? Hyvä, saadaanpa katsoa. (Mietiskellen.) Mitä lienee

tässä tekeminen? Oikein, niin se käy laatuun. Herra Sangredo, pitäkää itseänne tästä hetkestä saakka korkea-arvoisen terveys-neuvoston jäsenenä.

CLETO. Te sidotte minun ikuiseen kiitollisuuden velkaan.

RAFAEL. Toinen hyvä työ toisen edestä — oletteko vanhakin?

CLETO. 50 vuotta.

RAFAEL. Oletteko valmis jonkinlaiseen alttiiksi antaumiseen?

CLETO. Mihin hyvänsä.

RAFAEL. Naimiseenkin?

CLETO. Vaikkapa naimiseenkin.

RAFAEL. Semmoisen rouvas-ihmisen kanssa, jonka minä teille määrään?

CLETO. Senkin kanssa.

RAFAEL. No hyvä, naikaatpa iso-äiti. —

CLETO. Marianan iso-äidinkö? Hurskas jumala!

RAFAEL. Morsian on 54, te itse 50 vuoden vanha, eroitus on vähäinen.

CLETO. Mutta miksi sitä tahdotte?

RAFAEL. Älkää kysykö, vastatkaa suoraan, suostutteko vai ei.

CLETO. No olkoon menneeksi! minä suostun.

RAFAEL. Oivasti tehty, herra Sangredo, minä näen, että me ymmärrämme toinen toisemme. Te naitte siis iso-äidin, ensiksi teidän kuitenkin täytyy...

CLETO. Täytyykö minun vieläkin jotain?

RAFAEL. Älkää peljästykö, pahin temppu on ohitse. Teidän täytyy vaan saada iso-äiti erkaantumaan tyttärestänsä ja tyttären tyttärestänsä.

CLETO. Minä taivutan hänen siihen; mutta lieköhän tuo myöskin minuun suostuva?

RAFAEL. Mikä kysymys! Hän on nainen.

CLETO. Mutta hänen iällänsä?

RAFAEL. Aina nainen naisena pysyy.

CLETO. Päätetty kun päätetty.

RAFAEL. Ja nyt vikkellästi toimeen. (Huutaen.) Onko siellä ketään palveliaa?

CLETO (huutaen). Juan! — Entä minun virkaan pääsöni?

RAFAEL. On teille taattu.

JUAN (perä-ovesta tullen). Oletteko kutsuneet?

RAFAEL. Herra Sangredo tahtoo puhutella iso-äitiä.

JUAN (menee pois vasemmalle puolelle.)

RAFAEL. Minä jätän teidät siksi aikaa ja pidän huolta teidän virkaan nimityksestänne.

9 Kohtaus.

Don Cleto yksinänsä.

CLETO. En tiedä mikä valtaa minua. Minun on määrä anoa Donna Leonciaa vaimokseni. Minusta tuntuu, ikäänkuin nakkelisi joku minua päähän vanhoilla saviruukun palasilla. Rohkeutta, Sangredo, sinä pääset terveys-neuvoston jäseneksi. Mikä kunnia! Tämän kunnian vuoksi minä hyppäisin vaikka pimeyden alhoon, tämän tähden minä ilkenen naida Leonciankin.

10 Kohtaus.

Don Cleto. Leoncia.

LEONCIA. Herra Sangredo.

CLETO. Armollinen rouva. (Hiljaa.) Iankaikkinen, kuinka vanhalta se näyttää.

LEONCIA. Mitä palvelusta sopii minun tehdä teille, ystäväni?

CLETO. Minulla on jotakin tärkeätä, sangen tärkeätä teille juteltavana.

LEONCIA. Minä olen utelias kuulemaan.

CLETO. Istutaanpa vähän, haastellaan niinkuin hyvät ystävät keskenämme.
(Käyvät istumaan.)

LEONCIA. Minä olen kokonansa korvana.

CLETO. Teidän on tietäminen, Leoncia. — (Hiljaa.) Ei, kuinka rutivanhalta hän sentään näyttää!
(Ääneen.) Antakaat, minä koetan valtasuontanne. (Tunnustelee sitä.) Varsin säännöllinen, varsin säännöllinen.

LEONCIA. Miksi valtasuontani koetatte?

CLETO. Minun tulee valmistaa teitä ankaraan kiihtymykseen.

LEONCIA. Te peljätätte minua.

CLETO. Älkää peljätkö mitään, se kiihtymys, joka teitä odottaa, on suotuisaa laatua.

LEONCIA. Oi, puhukaat, puhukaat!

CLETO. Minun täytyy teille uskoa salaisuus, semmoinen, josta koko elämäni riippuu.

LEONCIA. Mitä saanen kuulla?

CLETO. Te olette nähnyt, kuinka minä kokonaisen vuosikauden olen seisonut teidän äärellänne, ei ainoastaan huolekkaana lääkärinä, ei, vaan myöskin uskollisena ystäväniä.

LEONCIA. Minä tiedän sen, te olitte minun kaikki kaikissa.

CLETO. Mutta te ette tiedä, että minä petin teitä.

LEONCIA. Tekö olisitte minua pettänyt?

CLETO. Te ette tiedä, että nämä jalot kilvoitukset vaan peittelivät itsekästä sala-ajatusta, peittelivät mielihalua.

LEONCIA. Mielihalua?

CLETO. Mielihalua, täynnänsä *kunnioitusta* — (lausettansa oikaisten) suokaa anteeksi — täynnänsä *rakkautta*!

LEONCIA. Ja ketä, onnetoin, rakastatte?

CLETO. Te kysytte vielä. Kuka muu saisi rakkauden kipinän minussa syttymään, paitsi te?

LEONCIA. Pyhä neitsyt, onkohan se mahdollista? (Kiekailten.) Hyvä herra...

CLETO. Pelko ainoastaan on niin kauan sulkenut suuni, mutta viimein täytyi tuo saada hammasten takaa.

LEONCIA (seisaalle nousten ja virkeän tavalla itseänsä peiliin katsoen. Hiljaa.) Tämä muoto ihastuttaa vielä! Niin — se kelpaa vielä ihastuttamaan! (Ääneen.) Herra Sangredo... (Käy taas istumaan.)

CLETO. Te olette tunnustukseni kuullut, minä vartoon nyt tuomiotani teidän suustanne. —

LEONCIA. En tiedä, kuinka sydämeni laita on, minä olen rakastettu, minä olen rakastettu!

CLETO. Niin kunnioittavalla ... niin tulisella rakkaudella!

LEONCIA. Mutta kuinka se on mahdollista, että te, niin kauan avioliiton vastustajana...

CLETO. Minunkin aikani on tullut, kun Jumala sydämmeni hellytti.
Sangredon suku ei enään ole minuun loppuva.

LEONCIA. Toivotteko todesti sitä vielä?

CLETO. Lääkärin silmä ei pety.

LEONCIA. Mutta yksi este! Te tiedätte, hyvä herra, että ensimmäinen puolisoni — olkoon hän herran raudassa — että hän oli intendentti. Te ymmärrätte, ett'ei minun auta säätyäni jättää. Kun olisitte edes terveys-neuvoston jäsen.

CLETO. Siinä tapauksessa ei mikään raja-aita meitä enään eroita, hallituksen viisaus on vihdoinkin ansioni muistanut, nimitys on kentiesi jo tulossa.

LEONCIA. Sillä ehdolla siis...

CLETO. Koska ehdoista puhutaan, Sennora —

LEONCIA. Ei hiiskaustakaan Sennorasta.

CLETO. Minun Leonciani.

LEONCIA. Armas Sangredo!

CLETO. No kuulkaatte myöskin minun ehtoni. Onnea ei ole, jollei ole itsenäisenä, meillä täytyy olla oma kotomme, meidän on kokonaan itseksemme asuminen.

LEONCIA. Sehän on taivaallista, ollaan yksinänsä, niinkuin Aadam ja Eeva paratiisissa.

CLETO. Mutta lupaus, jonka olette antanut tyttärellenne ja tyttären tyttärellenne?

LEONCIA. Julistetaan tyhjäksi. Avioliitto rikkoo kaikki.

CLETO. Armas Leoncia!

LEONCIA. Sinä herttainen nuorukainen! herranen aika, minä olen häntä sinutellut!

CLETO. Pahoittaako se sinua?

LEONCIA. Ei lapseni. Tästä lähin sano minua aina sinäksi.

CLETO. Minä nimitän sinun pikku sieväksi eukokseni.

LEONCIA. Ihastuttava sulho, miksi olet niin kauan odottanut?

CLETO, Sinun puolestasi on vielä aikaa, sinä olet ikäsi kukoistuksessa.

LEONCIA. Sinun sanasi virvoittavat, niinkuin aamukaste ruusuja.

CLETO (sala-aikeisen tavalla). Voi hyvin, Leoncia voi hyvin!

LEONCIA. Tuletko takaisin?

CLETO. Tulen.

LEONCIA. Pianko?

CLETO. Juuri pian.

LEONCIA. Ah!

CLETO. Oh!

(Menee.)

11 Kohtaus.

Leoncia yksinänsä.

LEONCIA. Toistaiseksi, lemmytyiseni, toistaiseksi! Oi kuinka se sentään on totta, ett'ei sielu

milloinkaan vanhene! Minä tunnen itseni parikymmentä vuotta nuoremaksi. Tämän ihmeellisen muutoksen sai ainoastaan hän aikaan — hänen ensimmäinen lääkelippunsa tuotti minulle terveyden jälleen, tää viimeinen antoi minulle nuoruuden takaisin. Cleto, sinä olet tehnyt minun kaikkein onnellisimmaksi vaimoihmiseksi!

12 Kohtaus.

Leoncia. Dolores.

DOLORES. Mitähän sinä niin iloisella mielellä olet, äiti?

LEONCIA. Ah, jos tietäisit...

DOLORES. Mitä sitte?

LEONCIA (teeskennellen ja hämmennellen). Sitä ei käy niin helposti sanominen.

DOLORES. Mitä siis onkaan tapahtunut?

LEONCIA. Niin odottamatta se on tullut.

DOLORES. Oletko tuon suuren voiton arpajaisissa saanut?

LEONCIA. Kun sitä kaikkein vähemmin ajattelee, onni äkkiarvaamatta yhtyy meihin; tänään se on huoneesemme astunut.

DOLORES (hiljaa). Hän puhuu kai tuosta oudosta herrasmiehestä.
(Ääneen.) Pidätköhän tätä täytenä totena, äiti?

LEONCIA. Minkä tähden minä sitä muuksi päättäisin? Hän on sen minulle vast'ikään sanonut.

DOLORES. Hän on jo sinua puhutellut?

LEONCIA. Häinkö minua puhutellut, hän on minulle tunnustanut...

DOLORES. Tunnustanut?

LEONCIA (olevinansa ollen). Rakkautensa tunnustanut — onko se mikään ihme?

DOLORES. Äiti!

LEONCIA. Hän on jo vuoden umpeensa minua rakastanut.

DOLORES (hiljaa). Minä ymmärrän, matkansa ajasta alkain.

LEONCIA. Mies parka pelkäsi vaan.

DOLORES, Se on tuiki mahdotointa.

LEONCIA. Vähitellen hän rohkaisi mieltänsä;

DOLORES (hiljan). Hän on hourupäinen, kyllä minä sitä ajattelin,
(Ääneen.) Äiti, hän on narri.

LEONCIA. Kuinka! Sentähdenkö että hän minua rakastaa?

DOLORES. Jumala varjelkoon minua semmoista ajattelemasta; mutta hän on hultiton, petturi, joka vaan pitää meitä pilkkanansa.

LEONCIA. Kohtele häntä kunnialla, sen minä sanon sinulle.

DOLORES. Minä kohtelen häntä, niinkuin hän ansaitsee. Jos tietäisit, äiti...

LEONCIA. Mitä minun tulee tietää?

DOLORES. Minulle — minulle myöskin on hän rakkautensa tunnustanut, minä olen nähnyt hänen polvillansa edessäni.

LEONCIA. Sinä myös?

DOLORES. Vähän aikaa sitte. Voi sitä kelvotointa, sitä kavaltajaa!

LEONCIA. Tämä vie hengen minusta, auttakaat, minä kuolen! (Vaipuu tuolille.)

DOLORES (huutaa ovesta). Federico! Mariana!

13 Kohtaus.

Leoncia. Dolores. Federico. Mariana.

MARIANA (esiin rientäin). Mummu!

FEDERICO. Mitä on tapahtunut?

LEONCIA. Minä olen murhattu.

MARIANA. Mummu raukka!

FEDERICO. Kuka on rohjennut?

LEONCIA. Minä tahdon kiskoa kielen hänen suustansa.

FEDERICO. Siunatkoon hyvästi, kenen suusta?

LEONCIA. Hän on sen tuhannesti ansainnut.

FEDERICO. Minä en ymmärrä sanaakaan kaikista näistä.

LEONCIA. Hän saa nähdä, mistä minä käyn. Minä olen kärme! (Nousee ylös.)

FEDERICO (hiljaa). Jumalan kiitos, nyt hän tunnustaa sen itsekin.

LEONCIA. Mantiljani, mantiljani tänne — minä tahdon kaivaa silmät hänen päästänsä!

(Pois vasemmalle.)

14 Kohtaus.

Dolores. Mariana. Federico.

FEDERICO. Kenen päästä hän aikoo silmät repiä?

MARIANA. Puhu sinä, äiti.

FEDERICO. Mitä onkaan tapahtunut?

DOLORES (suuttuneena). Teidän, teidän yksistänsä on syy siihen.

FEDERICO. Minunko?

DOLORES. Teillä on ystäviä, jotka uhkean kunnian teille tuottavat.

FEDERICO. Kenestä valitatte? Rafaelistako, joka rakastaa teitä?

DOLORES. Hän on viekastelija, joka vaan on tullut meitä pilkkanansa pitämään. (Leoncia tulee tällä välin, mantilja kädessä, vimmapäisenä vasemmalta puolen ja menee ulos perä-ovesta.)

FEDERICO. Rankaisematta hän ei tätä tee, minä vaadin sovitusta häneltä.

MARIANA. Suuri jumala!

FEDERICO. Selittäkää nyt siis asia meille.

DOLORES. Hän on pettänyt meidän. Heti kun tuo ilkiö oli minulle rakkautensa ilmoittanut, hain minä mummua, salaisuuttani hänelle uskoakseni.

FEDERICO. Ja ystäväni on kentiesi tehnyt sen rikoksen, että hän antoi tämän jo edeltäpäin salaisuuden tietää.

DOLORES. Ei, jotakin vielä häijympää, rakkautensa on hän hänellekin ilmoittanut.

FEDERICO. No varmaankin rakkautensa teihin!

DOLORES. Ei, rakkautensa häneen.

MARIANA. | Mummuunko?

FEDERICO. |

DOLORES. Niin juuri! Mummuun!

FEDERICO. Ystävä raukka! Kyllä minua aavisti, että hän on ruuvia vailla.

DOLORES. Niin minäkin luulin, kun nä'in hänen ypöyksiänsä makaavan polvillaan huoneessa.

FEDERICO. Vai on hän sitäkin tehnyt? Nyt johtuu minulle taas mieleeni kaikki hänen hullutuksensa; Engelsmanni, gurkku, jonka hän tältä sieppasi ja jonka te söitte. — Ystävyys panee nyt pyhän velvollisuuden minun täytettäväkseni, minä en häntä pulaan jätä. (Kilistää kelloa.)

MARIANA. Mitä mielit tehdä?

FEDERICO. Tuottaa tohtoria. (Juan ilmaantuu.) Mene herra Sangredon luo ja sano hänelle, että tänäpänä tänne saapunut vieras tarvitsee häntä, häneen on tullut joku kohtaaus päähän.

JUAN (poismennessään itseksensä). Ahaa, minä ymmärrän, hän on tullut hassupäiseksi.

FEDERICO. Menkää, äiti, ja sinäkin Mariana kulta, hän saattaisi tulla takaisin.

MARIANA. Nuori mies parka!

DOLORES. Ah, minulta on ihana toivo rauennut!

(Menevät.)

15 Kohtaus.

Federico. Kohta sen jälkeen Rafael.

FEDERICO. Minä houkkio, minä luulin jo yhdestä anopista pääseväni. (Katsoo oveen päin.) Tuossa näen hänen tulevan; hän oikein hyppää ilosta, vaivainen henki!

RAFAEL (astuu pikaisesti sisään). Federico, Federico!

FEDERICO. Ystäväiseni!

RAFAEL. Minä olen suunniltani, minä olen täydelleen narrimaiseksi muuttunut.

FEDERICO (hiljaa). Hän myöntää sen itsekkin.

RAFAEL. Narrimainen ilosta, ihastuksesta!

FEDERICO (hiljaa). Eriskummainen heikkomielisyyttä!

RAFAEL. Minä suostun nyt sinun pyyntöösi, minä jään tänne.

FEDERICO. Se ilahuttaa minua.

RAFAEL. Merkillistä, ensiksi hän ei tuntenut minua, — mutta kun puhuin gurkusta —

FEDERICO (ääneen). Taas tuo gurkku, tämä näyttää olevan hullun kiinteä aate hänessä. (Hiljaa.) Rafael, Rafael parka!

RAFAEL. Mitä sanot sinä?

FEDERICO. Minä surkuttelen sinua.

RAFAEL. Miksi niin?

FEDERICO (hiljaa). Hän ei tunne tilaansa.

RAFAEL. Etkö tahdo sanoa minulle, minkätähden sinun käy sääliksi minua?

FEDERICO. Sinä olet gurkut päähäsi pannut.

RAFAEL. Kuinka? gurkut päähän? Oletko *sinä* päästäsi paleltunut?

FEDERICO (hiljaa). Hän ei ymmärrä minua. (Ääneen.) Sinä olet iso-äidille rakkautesi ilmoittanut.

RAFAEL. Tottavie, hän on järjeltänsä mennyt.

FEDERICO. Ei, sinä itse, onnetoin, joka olet iso-äitiä vaimoksesi pyytänyt.

RAFAEL. Minä?

FEDERICO. Jos vielä kerran gurkkuja näet, jätä ne vaan sillensä.

RAFAEL. Nyt rupean todesti pelkäämään sinun aivojes laitaa.

FEDERICO. Jospa et sentään olisi iso-äitiä nähnyt! Kuinka taisitkaan niin vanhaa ämmää kosia?

RAFAEL. Minäkö iso-äitiä kosia?

FEDERICO. Tahdotko, että kaikki sen sinulle kertovat? että kokonainen kuorikunta sitä korviis suristaa? (Huutaen.) Äiti, Mariana!

16 Kohtaus.

Rafael, Federico, Dolores ja Mariana (pelokkaasti sisälle astuen.)

FEDERICO. Tää raukka ei tiedä enää mitään, sanokaa te hänelle — mitä on hän iso-äidille tehnyt?

MARIANA. Niin, hyvä herra, te olette hänelle rakkautenne ilmoittanut.

DOLORES. Ja myöskin mulle, te onneton.

FEDERICO. Kuuletko nyt, vai tahdotko vielä enemmän todistajia?

RAFAEL. Minä lienen hulluksi tuleva.

FEDERICO. Kokoo ajatukses. Olisi vaan Don Cleto täällä! Minä menen häntä hakemaan. (Marianalle.) Mariana, osota hänelle se huone, johon hän joutuu asumaan, huone puutarhan puolella. — (Rafaelille.) Ilma tekee sinulle hyvää. (Hiljaa Marianalle.) Kun hän on sisällä, niin pane ovi lukkuun.

MARIANA. Tulkaapa, hyvä herra.

DOLORES. Me otamme teitä sedäksemme.

RAFAEL. Mutta hyvät rouvat —

FEDERICO. Sinä et tahdo seurata heitä, kun he sinua pyytävät? Sinä, niin täydellinen kavalieri!

DOLORES. Antakaa mulle kätenne.

MARIANA. Tulkaa, tulkaa.

FEDERICO. No menehän nyt heidän kanssansa.

(Mariana ja Dolores ottavat hänen väliinsä pelon-alaisina, kun pitävät häntä mielipuolena; Federico lykkää hänen verkalleen ulos.)

17 Kohtaus.

Federico. Cleto.

FEDERICO. Tohtori viipyy yhä vielä. (Menee ovelle, Don Cleto astuu sisälle.) No, vihdoinkin viimein!

CLETO. Te olette panneet käskemään minua...

FEDERICO. Mikä onnettomuus! parasta ystäväni täytyi tällainen kommelus kohdata.

CLETO. Mitä oireita olette huomannut?

FEDERICO. Kaikkein pahimpia. Hän tulee tänne ja ensimmäiseksi työksensä hän ilmoittaa rakkautensa anopilleni.

CLETO. Siinä minä en vielä havaitse mitäkään pahaa.

FEDERICO. Hän lähtee Doloreen tyköä ja kääntyy nyt — arvatkaas kenen puoleen?

CLETO. Teidän rouvanne?

FEDERICO. Menkää hiiteen, minun rouvani puoleen?

CLETO. No kyökkipiianko?

FEDERICO. Ei, vaan iso-äidin.

CLETO. Iso-äidin? (Viattoman suorasti.) Siinä tapauksessa on hän järkensä kadottanut.

FEDERICO. Kyllä minä sen tiesin.

CLETO. Minun onnettomuudekseni on hän sen kadottanut.

FEDERICO. Mitä tällä tarkoitatte?

CLETO. Hän oli minulle luvannut terveys-neuvoksen nimityksen.

FEDERICO. Hän teki jokaisen mieliksi jotakin.

CLETO. Minä — minun oli sen sijaan määrä naida iso-äiti ja muuttaa pois tämän kanssa.

FEDERICO. Oivallinen tuuma — silloin, kun hän sen keksi, oli hän vielä aivan täydellä älyllä.

CLETO. Hän osasi varsin erinomaisella tavalla puhua.

FEDERICO. Tietty se, kun anoppeja vastaan puhutaan, aina silloin hyvin puhutaan. On oikein sääli häntä, hänessä asui niin nerokkaita mietteitä! Hän olisi siirtänyt molemmat anoppini kolmanteen asteeseen. Ja te, Don Cleto, tekin olitte jo hankkeenne tehneet?

CLETO. Kaikki oli perin hyvin — eukko oli altis minua seuraamaan.

FEDERICO. Mikä onni! Minä iloitsen teidän kanssanne.

CLETO. Mutta jos hän on päästänsä sekaantunut, purkaantuu taas koko kauppa.

FEDERICO. Semmoinen toivoni kuoletus ottaisi hengen minusta. Tohtori, älkää unhottako lääkettä, minä aivon mennä hänen luoksensa, sanoa hänelle, että te tulette.

(Menee.)

18 Kohtaus.

Cleto. Kohta sen jälkeen Leoncia.

CLETO. Minä olin jo toivoni perillä, näin itseni jo tuon suuren terveys-neuvoston kunniakkaissa rinteissä? *Häneltä* se olisi menestynyt! Nyt minä en ikinä siksi pääse, ei ikinä, el ikinä!

LEONCIA (mantilja yllä käyden teaterin poikki, huomaa Cleton). Mitä! Hän tulee itse minun kouriini?

CLETO (hämmästyneenä). Sennora.

LEONCIA. Minä tiedän kaikki.

CLETO. Leoncia!

LEONCIA. Jättäkää pois tällainen puhutteleminen.

CLETO. Donna Leoncia!

LEONCIA. Te olette vilpistelijä.

CLETO. Mitä olen rikkonut

LEONCIA. Te olette petturi!

CLETO. Olenko minä tätä teiltä ansainnut?

LEONCIA. Te uskallatte vielä, te kelvotoin?

CLETO (hiljaa). Liekö hänkin höperöksi tullut?

LEONCIA. Tämäkö se ankara kiihtymys oli, joka minua odotti?

CLETO. Tyyntykää. Minä pidän puheeni.

LEONCIA. Te olette pettäneet minun, te olette maanneet polvillanne.

CLETO. Minäkö polvillani?

LEONCIA. Niin, polvillanne olette te maanneet.

CLETO (hiljaa). Epäilemättä hän on nähnyt minun tänä aamuna kirkossa.
(Ääneen.) Entä jos niin olisi?

LEONCIA. Hän myöntää sen!

CLETO. Se oli kristillinen velvollisuus.

LEONCIA. Niin menettelee vaan Turkkilainen!

CLETO. Tämä on liikaa, minä en tiedä, mitä minusta tahdotte.

LEONCIA. Te ette tiedä sitä? Minun tyttärelleni olette avioliittoa tarinnut.

CLETO. Minäkö?

LEONCIA. Te juuri, hyvä herra.

CLETO. Onko siis tänään kaikki riivatuksi tulleet?

LEONCIA. Kun minun sentään täytyi tämmöistä eläissäni kokea, minun iälläni! Häpeä ja pilkka tuolle kurjalle!

19 Kohtaus.

Leoncia. Cleto. Federico.

FEDERICO. Mitä kuulen minä, mummu?

LEONCIA. Jätä minä rauhaan.

FEDERICO. Tekö olette häntä loukannut, herra?

CLETO. Minä vannon teille, en minä!

FEDERICO. Te tahdotte nyt hyljätä hänen? Se on huonosti tehty teiltä.

LEONCIA. Tyttäreni edessä on hän polviansa notkistanut.

FEDERICO (hiljaa). Tuota vasta sopii koston otoksi sanoa: toinen tarkoittaa iso-äitiä, vaan tämä —
(Ääneen.) Oikein, Don Cleto, te ymmärrätte toimenne.

LEONCIA. Sinä kiität siis häntä vielä?

FEDERICO. Ei, hän inhoittaa minua.

CLETO. Mutta minä panen kunniani teille takaukseksi...

FEDERICO. Minä vaadin hyvitystä.

LEONCIA. Niin on oikeus; minä tahdon hyvitystä.

FEDERICO. Menkääpä huoneeseen, mummu, minä otan asian sovittaakseni.

LEONCIA. Ei, minä en lähde paikastani, ennen kuin olen hyvitystä saanut.

FEDERICO. Muistakaat sentään, mummu, viimeistä kohtaustanne.

LEONCIA. Voi tämä mies on minun kunniani sortanut, häpeä on minusta lopun tekevä.

FEDERICO. Menkää sisälle, mummu, heittäkää hänen kostamisensa minun huolekseni.

LEONCIA. Jo taas jälleen nämät taudin vävähdykset!

FEDERICO. Tässä on magnesiaa, mutta lähtekää nyt, mummu!

LEONCIA (magnesia-lasia tyhjentäin). Jumalani, mitä minusta tullenee, mitä minusta tullenee!

(Pois oikealle.)

20 Kohtaus.

Don Cleto. Federico. Myöhemmin Rafael.

FEDERICO (hiljaa). Totisesti hän tappaa iso-äidin, sen vuoksi on hän lääkäri. (Ääneen.) Nyt saatte tehdä tiliä minulle. Mitä olette vehkeilleet?

CLETO. Antakaa minun olla.

FEDERICO. Te olette minun ystäväni mitä pahimmin loukannut, ystäväni, joka tahtoi olla teidän hyväntekijänne.

RAFAEL (ovessa; hiljaa). Hän puhuu minusta?

FEDERICO. Hän, joka olisi teidän rohkeimman unelmanne todeksi saattanut, joka olisi tehnyt teidät terveys-neuvoston jäseneksi, hänen sydämensä tykytti rakkaudesta tähän rouvaan. Te tiesitte että hän rakasti tätä.

RAFAEL (sisään astuen). Mitä kuulen minä?

FEDERICO. Rafael, sinä täällä!

RAFAEL. Minulla oli paljon vaivaa, ennenkuin sain naiset uskomaan. Mutta mitä täällä on tekeillä?

FEDERICO. Ei mitään, ei mitään!

RAFAEL. Vaikka, olenhan minä sen kuullut.

FEDERICO. No koska tiedät sen: hän on kosta ottanut. (Rafael ja Federico tunkevat Cleton päälle, joka väistää heitä.)

RAFAEL. Se on konnantapaista, herra!

FEDERICO. Jollei hän olisi lääkäriini...

RAFAEL. Jollen ajattelisi hänen vanhuuttansa —

FEDERICO. Te olette vanhuutenne häväisseet!

RAFAEL. Te olette itse kevytmielisyys harmaapäisenä!

CLETO (molempia toinen toisensa perästä katsellen, tappeluun hankkien). Oletteko milloin saaneet suunne puhtaaksi herjauksista?

RAFAEL. Te uskallatte vielä isotella?

FEDERICO. Hän aikoo tehdä vastusta meille?

CLETO (taistelevan asemaan ruveten). Minun *sopii* isotella, minä teen teille vastarintaa. Katsokoon henkeänsä, joka liian liki tulee.

FEDERICO. Mikä hävyttömyys!

CLETO. Kuulkaa siis, minä rakastan tätä rouvaa, minä kunnioitan tätä rouvaa, minä jumaloitsen häntä!

21 Kohtaus.

Federico. Rafael. Cleto. Dolores. Mariana.

DOLORES. Mikä melske täällä?

CLETO. Ah! Hyvä, että tulette, Sennora. He ovat ärsyttäneet minua, ovat tehneet minun (Doloreen nähdessänsä) raivokkaaksi sonniksi. (Rafaelille.) Kuulkaa nyt, hyvä herra.

DOLORES. Mitä hän sanoo?

CLETO. Minä sanon, Sennora, että se rakkaus, jonka minä teille polvillani tunnustin, jo on tullut koko

kaupungin tiettäväksi, salaisuuttamme on mahdoton kauemmin peittää, minä rakastan teitä ja painun vielä kerran jalkainne juureen.

(Laskee polvilleen.)

22 Kohtaus.

Edelliset ja Leoncia.

LEONCIA (karkaa Cletoa vastaan). Tuo katala, jo taas polvillansa hänen edessään!

FEDERICO. Kas nyt alkaa leikki uudestaan!

RAFAEL. Se on siis totta, että tää herra rakastaa teitä? (Käy Cleton kimppuun, Federico pidättää häntä.)

DOLORES. Hänkö? Minä olen kuin puulla päähän lyöty.

LEONCIA. Tee vaan itsesi ällistyneeksi.

DOLORES. Minä en tiedä mistään, äiti.

LEONCIA. Eikö hän siis jo ennen ole sinun edessäsi polviaan notkistanut?

DOLORES. Ei, nyt ikään ensi kerran.

LEONCIA. Mutta niin sinä kumminkin sanoit.

DOLORES. Minä tarkoitin tuota herraa, joka vasta tänäpäpä tuli meille vieraisille.

LEONCIA. Don Rafaeliako?

DOLORES. Häntä, jonka sinä sanoit itsellesi rakkautensa ilmoittaneen.

LEONCIA. Don Cletoahan minä sillä tarkoitin.

CLETO. Näettekö nyt, että minä olen viatoin?

18 Kohtaus.

Edelliset ja Juan.

JUAN (antaa Don Cletolle kirjeen). Lennätinsanoma.

CLETO. Minulleko? (avaa kiiruusti). Hurraa, minä olen terveys-neuvoston jäsen! Eläköön hallitus! Nyt ainoiseni... (syöksähtää polvilleen Marianan eteen).

FEDERICO. Marianahan se on.

CLETO. Suokaat anteeksi, riemu minun silmiäni häikäisee. (Leoncian eteen polvistuen.) Nyt Leoncia, minä kumarran oikean eteen, minun suloisen morsiameni eteen.

LEONCIA. Pois syliini, sinä paha, hyvä mies, kuinka paljon minä olen sinun tähtesi tuskaillut. — Lapset, meidän liittomme on särjetty, minun tuleva puolisoni tahtoo niin, me lähdemme hoviin.

RAFAEL (polvilleen langeten Doloreen eteen). Noudattakaamme mekin, armas Dolores, näin jaloa esimerkkiä ja Cadiziin...

DOLORES. No, koska äiti on alkanut, ottakaat te pois minä.

RAFAEL. Minä olen kaikkein onnellisin ihminen.

FEDERICO (hiljaa). Jumalan kiitos, molemmat anopit kolmannessa asteessa! (Ääneen, kyyneleitänsä pyhkien.) He ovat iso-äidin meiltä ottaneet, nyt ottavat he vielä äidinkin? Sitä niinä en salli!

MARIANA (hiljaa). Mikä veitikka mieheni on.

RAFAEL. Älä sure, ystäväni, saat usein meistä kuulla.

FEDERICO. Siinä tapauksessa olen tyytyväinen. (Ottaa Mariana kädestä ja sanoo, esiin astuen.) Näetkös, Mariana, näin anopeista päästään!

End of Project Gutenberg's Kuinka anopista päästään, by Don Manuel Juan Diana

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUINKA ANOPISTA PÄÄSTÄÄN: KOMEDIA
YHDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations

concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116,

(801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.